

INVENTARI DEL PATRIMONI FERROVIARI I RUTA LITERÀRIA DE LA VIA VERDA SANT FELIU DE GUÍXOLS – GIRONA

*Vista general d'una estació no identificada de la línia de Sant Feliu de Guíxols. Ibañez, Jordi. Fons Jordi Ibañez. INSPA

AUTORA: CORAL COSTA OLIVER

TUTORA: DRA. Mª ASSUMPTA ROIG I TORRENTÓ
MÀSTER EN GESTIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL EN ÀMBIT LOCAL

CURS 2009-2010

INDEX

1) AGRAÏMENTS	3
2) INTRODUCCIÓ	4-5
3) CONTEXTUALITZACIÓ	6-11
3.1) Antecedents històrics	6-8
3.2) L'actualitat del traçat: la Via Verda.....	8-10
3.3) El Patrimoni Cultural vinculat amb la Via Verda i projectes similars.....	10-11
4) EL PATRIMONI FERROVIARI INVENTARIABLE DE LA VIA VERDA	12-24
4.1) Metodologia	12-14
4.1.1) La fitxa del recurs patrimonial	13-14
4.2) Inventari	15-24
Fitxa del Recurs: El Tinglado.....	15
Fitxa del Recurs: L'Estació de Sant Feliu de Guíxols.....	16
Fitxa del Recurs: L'Estació de Castell d'Aro	17
Fitxa del Recurs: L'Estació de Santa Cristina d'Aro.....	18
Fitxa del Recurs: L'Estació de la Font Picant.....	19
Fitxa del Recurs: L'Estació de Llagostera.....	20
Fitxa del Recurs: L'Estació de Cassà de la Selva.....	21
Fitxa del Recurs: L'Estació de Llambilles.....	22
Fitxa del Recurs: L'Estació de Quart.....	23
Fitxa del Recurs: L'Estació de Girona.....	24

5) PROPOSTA DE RUTA LITERARIA.....	25-41
5.1) Matriu DAFO de la Ruta literària	26-27
5.2) Metodologia per la concepció de la Ruta literària.....	28-29
5.3) Descripció del itinerari.....	29-30
5.4) Proposta de ruta.....	31-38
5.5) Senyalització.....	39
5.6) Publicació.....	39
5.7) Difusió.....	39-40
5.8) Viabilitat de la Ruta literària.....	40-41
6) CONCLUSIONS.....	42-44
7) BIBLIOGRAFIA.....	45-46
ANNEXES.....	47-52

1) AGRAÏMENTS

Primer de tot, vull expressar el meu agraïment a la Dra. Mª Assumpta Roig per l'excel·lent coordinació del treball que ha fet.

De la mateixa manera, agrair al Consorci de les Vies Verdes, especialment per part de l'Emili Mató, el gerent, i la Sílvia Marty, la tècnica en difusió. Aprofito el moment per donar les gràcies no només pel suport durant la realització del treball sinó també, pel bon tracte que he rebut, des de sempre, per la seva part.

A tots els responsables de cada recurs ferroviari inventariat, que em van donar la informació necessària per disposar del inventari patrimonial que he acabat fent.

Un especial agraïment al equip del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, especialment, a la Sílvia Alemany, tècnica en Cultura del ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i a Xavier Roca, investigador del museu. Ambdós em van atendre d'una forma molt correcta.

A Pilar Garcia, directora del Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú i a Rafael Salvador, l'arxiver del arxiu del Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú, per deixar-me total llibertat en accedir a tota la informació que precisava del seu arxiu.

A tots aquells que vaig coincidir en la Fira del Ferrocarril de Lleida, durant el mes de juny del 2010. Eren persones enteses en el món ferroviari, que em van donar desinteressadament un munt d'informació que complementa i enriqueix el meu treball.

Per últim, un especial agraïment a aquelles persones grans que acostumen a seure als bancs de fora les estacions, que me'ls he anat trobant cada cop que anava a fer treball de camp o fotografies. Al veure que tenia interès per les estacions, m'han explicat moltes anècdotes que havien viscut de joves amb el tren de Sant Feliu. Tota aquesta informació no la puc introduir en el treball però si que em dona una visió més completa del que va significar el tren pels pobles per on passava.

2) INTRODUCCIÓ

A partir de tots els coneixements teòrics que he rebut gràcies al *Màster en Gestió del Patrimoni Cultural en Àmbit local* cursat durant el 2009-2010 a la Universitat de Girona, he pogut desenvolupar aquest projecte.

La voluntat d'aquest treball és crear un inventari del patrimoni ferroviari que hi ha al voltant de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona i a continuació, donar-hi un ús pràctic proposant una nova ruta on apareguin els recursos que s'hauran inventariat en un principi.

Són diversos els motius pel quals m'han emprès a triar aquest projecte i no un altre. A l'hora d'entendre la meua tria és important que ho expliqui detingudament:

La raó principal és conèixer, a fons, la història del antic Carrilet a partir del patrimoni que s'hi conserva. Com a usuària de les vies verdes, sempre he tingut la curiositat de conèixer tot aquell patrimoni que em trobo cada cop que agafo la bicicleta. A més, considero, que no hi ha massa informació accessible al respecte. I segurament, igual que jo, hi ha més gent que també vol saber més coses i conèixer els orígens del traçat a través de les mostres que es conserven i que evidencien aquest passat.

El segon motiu que m'empren a realitzar aquest treball és guanyar nous coneixements sobre la difusió en patrimoni cultural i sobre la creació de rutes o itineraris. I en definitiva, crear un exemple d'un projecte viable que es basi en la gestió patrimonial.

Una altra raó de pes per realitzar aquest treball es que des de fa 2 anys conec intensament el Consorci de les Vies Verdes de Girona, ja que he treballat en diversos períodes de pràctiques durant la Carrera de Turisme, que vaig acabar l'any 2009, i també, durant les pràctiques del Màster, que les he fetes allà. Per tant, la meua vinculació amb el Consorci és important i sempre m'ha interessat la gestió territorial i cultural que s'hi realitza. A més, he estat analitzant totes les feines de patrimonialització que s'han fet des del Consorci i des d'altres entitats, i he vist que no existeix cap ruta del patrimoni ferroviari lligada al antic Carrilet.

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

Des del Consorci, interessa tenir un inventari dels béns patrimonials vinculats al antic ferrocarril i em van oferir la possibilitat de que si jo li donava una via de difusió factible em publicarien el projecte. Raó suficient perquè em decideixi definitivament per aquest treball; que comporta una motivació extra per mi i que li dona un valor afegit al meu projecte.

A partir d'aleshores, he anat centrant els diferents temes i decidint la millor manera perquè el treball fos el màxim coherent i atractiu possible. Per això, he cregut convenient que la ruta que acabaré configurant tindrà una vessant etnològica, es tractarà d'una ruta literària. Molts autors locals han narrat en la prosa les seves experiències en el desaparegut Carrilet. I com que, considero que aquest tren va provocar un gran impacte social, trobo que combina molt bé amb la literatura, de manera que ens permet donar difusió a autors locals i a la vegada, explicar millor cada recurs patrimonial que anem trobant al llarg de la ruta.

Per mi aquest projecte implica un important procés de familiarització i documentació, ja que, la temàtica ferroviària era, fins ara, molt desconeguda per mi. M'ha calgut invertir-hi molt temps, però, això m'ha permès conèixer com és el col·lectiu interessat en aquest món. He pogut observar que no és precisament un grup reduït i que són persones molt interessades en la cultura i en la conservació dels elements patrimonials, fet que m'ha permès veure que el meu projecte, realment, pot interessar a molta gent.

Per últim, dir que aquest projecte l'he anat perfilant amb la finalitat de que esdevingués interessant, singular i útil. Per mi, el repte que suposa aquest treball és que, un cop acabat, respongui a aquestes tres premisses.

3) CONTEXTUALITZACIÓ

3.1) ANTECEDENTS HISTÒRICS

Durant la segona meitat del segle XIX, el sistema de comunicació de les terres gironines era molt precari, les carreteres eren infernals i les tartanes eren utilitzades com el mitjà més adequat en aquest tipus de vies, tant pel que fa, al ús que hi feia la societat civil com al transport de mercaderies. Malgrat tot, aquest mitjà era molt lent i permetia carregar una quantitat molt limitada de productes.

Amb el desenvolupament econòmic de la indústria del suro, especialment pel que fa al Baix Empordà, es va evidenciar la necessitat d'un canvi en la xarxa de comunicacions que permetis agilitzar el transport i aprofitar al màxim la nova tirada econòmica.

Al 1887 es presentava un avantprojecte que presentava un ferrocarril que feria el recorregut Sant Feliu de Guíxols – Girona. Els autors, Joan Casas i Enric Heriz, insistien en la prosperitat econòmica que comportaria per la regió, la creació d'una línia ferroviària.

No cal dir que, el projecte va ser molt ben considerat per la gran majoria. De manera que, uns pocs anys més tard, al 30 de juny del 1892 es feia el primer viatge comercial que inaugurava la línia.

La via que resseguia les comarques del Baix Empordà, la Selva i el Gironès va ser d'amplada estreta, de manera que, va ser la primera en tot l'Estat Espanyol que només mesurava 0,75m. Les parades eren habituals durant tot el camí, ja que hi havia un gran nombre de baixadors i estacions que permetien arribar, a pràcticament a tothom, a allà on volia. Com és normal, les estacions principals, o també, anomenades estacions de 1era categoria, eren la de Sant Feliu de Guíxols i la de Girona. Després d'aquestes, hi havia 3 graduacions més:

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

- Les estacions de 2na categoria: Llagostera i Cassà de la Selva.
- Les estacions de 3ra categoria: Castell d'Aro, Santa Cristina D'Aro i Quart.
- Els baixadors: Font Picant – Bell-lloc, Llambilles i la Creueta (avui en dia desaparegut)

Les categories implicaven diferències obvies entre unes estacions i unes altres. De manera que, les de 1era categoria eren edificis més complexos i acollien un nombre major de vies. Mentre que, els baixadors, les parades de darrera categoria, eren com el seu nom indica, simples paradors. El tipus de construcció era força reduïda i de fet, molts cops, servien bàsicament, per resguardar-se del sol o la pluja mentre s'esperava el tren.

Pel que fa al traçat de la línia, el relleu no era massa accidentat, així que els 39,1 quilòmetres que comprenien el recorregut, eren relativament fàcil d'assolir per la locomotora que travessava aquestes contrades dia rere dia.

Pel que fa al desenvolupament de la indústria suro, el tren va ser ideal: dels boscos d'alzines de les Gavarres s'extreia la matèria primera que necessitaven les fàbriques de Cassà de la Selva i Llagostera per transformar-ho en planxes de suro i taps, el tren transportava aquestes mercaderies fins al port de Sant Feliu, i a allà, es comercialitzaven.

El "feliuet", nom afectuós amb que es solia anomenar al popular tren, no va decebre; els empresaris disposaven d'un mitjà modern i ràpid per transportar les mercaderies; era un lloc de retrobament social, per primer cop, un mateix sistema de comunicació era utilitzat tant pels burgesos més adinerats de la comarca, com pels pagesos més humils; i també, va respondre a les necessitats d'un incipient turisme basat en el sol i la platja en una Costa Brava encara no batejada.

Els 30 van ser els anys més gloriosos per aquest ferrocarril. Després es va iniciar la davallada progressiva: mentre la guerra havia estat molt profitosa per la línia, la postguerra va comportar el principi del final, la reparació dels materials va implicar masses despeses. L'any 1963 el govern franquista va retirar les subvencions i la companyia es va veure obligada a lliurar el tren a *la Explotación de Ferrocarriles del Estado*. L'Estat mai va invertir-hi per la

modernització i només hi assignava materials vells, aprofitats de ferrocarrils clausurats. Molt pocs passatgers estaven disposats als anys 60 a recórrer en dues hores els 39 quilòmetres que separaven Sant Feliu de Girona. L'Automòbil s'estava convertint en el mitjà més popular i molts van deixar d'utilitzar la vella i lenta tartana ferroviària.

Durant els anys 60 diverses entitats com la Cambra de Comerç de Girona, entitats públiques i privades van realitzar diversos informes que apostaven per la viabilitat de la línia, només calia invertir en modernitat.

Malgrat tot, al 1969 es clausurava "el feliuet" per un decret del govern franquista, que decidir que tant la línia Sant Feliu de Guíxols – Girona, com d'altres de la província, havien de desaparèixer perquè eren deficitàries.

Durant els següents mesos es van aixecar gran quantitat de protestes provinents tant d'iniciatives privades com de les autoritats públiques. Malgrat tot, no es va poder fer-hi res més i el 10 d'Abril el "feliuet" va fer el darrer trajecte.

Tothom no va voler perdre's l'últim viatge que feria aquell tren, alguns van comprar el bitllet simplement per gaudir del darrer cop i d'altres es van apropar a les estacions a acomiadar-lo. "El Feliuet" passava estació rere estació envoltat de multitud d'aplaudiments que l'elogiaven. Va ser un dia de resignació i de frustració, molts feia anys que no l'utilitzaven, però haguessin fet el necessari perquè aquella línia mai desapareixes. A l'arribada es va fer un minut de silenci per homenatjar aquell "feliuet" que moria després de 77 anys d'existència.

Milers d'anècdotes i records es relacionaven directament amb aquest tren, recordat a hores d'ara: 50 anys més tard, amb gran simpatia per molts gironins i gironines.

3.2) L'ACTUALITAT DEL TRAÇAT : LA VIA VERDA

Durant anys no es va fer res. Molts elements ferroviaris es van malmetre de tal manera que avui en dia han desaparegut. Perquè això no continués i s'acabés perdent aquest patrimoni ferroviari valuós, molts ajuntaments van decidir emprendre mesures de rehabilitació amb la

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

finalitat de canviar-li l'ús a l'element en qüestió. Per exemple, moltes antigues estacions s'han reconvertit en equipaments municipals. D'aquesta manera, els elements es conserven en un bon estat i a la vegada, assolien una utilitat pràctica.

Pel que fa al traçat, no ha patit masses variacions, de manera que s'ha pogut plantejar una proposta de reutilització realment interessant. Seguint la mateixa idea de reutilitzar per conservar, s'ha creat una Via Verda que ressegueix, justament, aquest traçat.

Les Vies Verdes s'estableixen sobre trams ferroviaris en desús i són infraestructures de comunicació destinades a usuaris no motoritzats (ja siguin, vianant, ciclistes o persones amb mobilitat reduïda), de manera que l'utilitzen amb finalitats turístiques, d'oci, esportives o simplement, de via de comunicació per arribar d'un punt a un punt. La bellesa paisatgística tant urbana com rural permeten enriquir aquesta Via Verda, que està perfectament cohesionada amb el seu entorn. D'aquesta manera, la Via Verda aposta per l'ús de mitjans de transports sostenibles i per l'esport; pel suport d'iniciatives socioculturals relacionades amb el traçat i per la bona cohesió entre pobles veïns.

La resta de traçats ferroviaris en desús han patit una història molt similar al que va tenir el tram Sant Feliu de Guíxols – Girona i alguns també s'han recuperat com a Via Verda. En l'actualitat, les Vies Verdes de Girona compren 125 quilòmetres, estructurats en 4 trams: la Ruta del Ferro i del Carbó, que va de Ripoll a Ogassa passant per Sant Joan de les Abadesses; la Ruta del Carrilet Olot-Girona que va d'Olot a Girona; la Ruta del Carrilet II que fa Girona-Sant Feliu de Guíxols i que compren el traçat del "Feliuet", i la més nova, creada fa poc més d'un any, la Ruta del Tren Petit, que uneix les poblacions de Palamós i Palafrugell.

L'entitat que s'encarrega de gestionar aquestes Vies Verdes és el Consorci de les Vies Verdes de Girona. Es tracta d'una entitat pública de caràcter associatiu integrat per la diputació de Girona i pels 45 ajuntaments per on transcorre la Via Verda. L'organisme coordina totes les mesures necessàries per fer de les Vies Verdes, una entitat viable; realitza millores en el traçat i en les connexions, així com s'encarrega del manteniment, empren les mesures necessàries

per anar estenent-se pel territori i recuperar altres traçats ferroviaris en desús que hi ha a les terres gironines.

3.3) EL PATRIMONI CULTURAL VINCULAT AMB LA VIA VERDA I PROJECTES SIMILARS

L'ampli territori que ocupen les Vies Verdes Gironines, permeten gaudir d'un gran nombre de municipis amb característiques culturals i amb paisatges urbans i rurals diversos. Aquest fet, implica que les Vies Verdes disposin d'una riquesa cultural molt rellevant i variada.

Aquesta riquesa cultural ha estat aprofitada, en diverses ocasions, pel mateix Consorci per desenvolupar-hi diferents projectes de patrimonialització i de difusió cultural i turística:

- **El Joc interactiu “La Gran Aventura de les Vies Verdes”**

“La Gran Aventura de les Vies Verdes” es basa en un joc interactiu sobre el territori i les Vies Verdes. Es tracta d'una iniciativa per promocionar el traçat i el patrimoni cultural i natural que es troba a la Via Verda. Qualsevol internauta hi pot jugar a través del web del Consorci de les Vies Verdes de Girona.

- **Els Secrets de les Vies Verdes**

És l'últim projecte relacionat amb el patrimoni emprès des del Consorci. Es tracta de la creació d'una sèrie de petits itineraris temàtics senyalitzats (en base al paisatge, la vegetació, la literatura, la geologia, la història, etc) que ajuden a descobrir els recursos naturals i culturals que es localitzen al voltant de les Vies Verdes. Amb la finalitat d'editar aquest treball, s'han creat tres guies: la que segueix el tram Ripoll – Olot, la que fa el recorregut Olot- Girona i la que passa pel traçat del “feliuet” de Girona – Sant Feliu de Guíxols.

Tot i existir aquestes iniciatives, no s'ha creat mai cap projecte basat en la promoció del patrimoni ferroviari del antic traçat gironí. Malgrat tot, si que hi han projecte similar, aplicats a antics trams ferroviaris catalans:

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

- El tren dels Llacs

Aquesta ruta (<http://www.trendellsllacs.cat/>) és una mostra interessant de la difusió del patrimoni ferroviari. Es dona la possibilitat de recorre en una locomotora de vapor el traçat d'una línia històrica com és la de Lleida – La Pobla de Segur. A través d'aquest tren, es fa un viatge per les terres de Lleida fins arribar els llacs del Prepirineu, travessant la Noguera i el Montsec.

Es tracta de donar a conèixer la història d'aquest traçat i a la vegada, que aquest ús turístic li doni una major rendibilitat al recorregut. I tot i ser una línia que no està en desús (la mateixa ruta és pot fer amb un tren de passatgers habitual), és un bon exemple de conservació i reutilització.

- Centre d'interpretació del Ferrocarril de Mora la Nova

L'associació per a la Preservació del Patrimoni Ferroviari de Móra la Nova creada al 2006 i reconvertida, posteriorment, en fundació, promou, divulga i conserva material ferroviari a Móra la Nova. Tot i que, és una entitat sorgida de diversos particulars interessats en el món ferroviari i en la conservació del material que se'n deriva, ja tenen el suport de diversos consells comarcals i del ajuntament de Mora la Nova. A més, recentment ja han creat un centre d'interpretació en l'antiga estació i tenen molts projectes en curs, com la restauració de diverses locomotores i la creació d'un futur tren turístic. Tot i que encara no tenen web, n'estan preparant una que la presentaran en els propers mesos.

4)EL PATRIMONI FERROVIARI INVENTARIABLE DE LA VIA VERDA

4.1) METODOLOGIA

El primer punt en l'estudi de camp d'aquest projecte de patrimonialització és la creació d'una fitxa que servirà per classificar els recursos ferroviaris en un inventari. La fitxa esdevindrà el model estàndard que recopilarà la informació més rellevant sobre cada recurs.

La informació recollida en la fitxa no està triada al atzar, sinó que té dues raons que no només ho fonamenten, sinó que també són els motius pel qual, justifiquen la creació d'aquest inventari. La primera raó, és perquè el Consorci de les Vies Verdes de Girona no té cap inventari d'aquest tipus i els interessaria poder obtenir-ne un, per tant, parts dels ítems que formen la fitxa són d'interès de l'entitat. El segon motiu, és perquè el inventari esdevindrà una peça clau per la creació de la posterior ruta literària. Es tracta de que aquesta ruta sigui l'aplicació pràctica del inventari i, a la vegada, esdevingui la via de difusió que precisa. En definitiva, la fitxa estarà formada per la informació útil pel Consorci de les Vies Verdes de Girona (característiques descriptives del recurs, antics i nous usos, la informació de contacte de la entitat o persona responsable del recurs, etc), i després, hi haurà uns altres ítems que estaran enfocats en la creació de la ruta (informació turística, d'accessibilitat, etc)

La metodologia de treball que seguirem consisteix en fer arribar a l'entitat encarregada de gestionar el recurs, la fitxa en qüestió, posteriorment, visitar l'element i convocar una entrevista amb un responsable perquè ens acabi d'informar de tot el que necessitem saber.

Per acabar aquest punt, dir que el inventari que s'acabarà aconseguint, no és massa nombrós. Això no vol dir que estigui incomplet ni que sigui poc exhaustiu. El motiu principal és perquè es tracta del inventari d'una tipologia de béns patrimonials molt concrets i que s'ubiquen en una zona molt determinada. A més, com ja em dit abans, molts elements ferroviaris no s'han pogut conservar fins avui en dia i per tant, el estudi es redueix a 10 recursos patrimonials. A més, com acabem d'explicar no pretén ser un inventari ampli per abraçar el màxim de recursos

**Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària
de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona**

possibles, sinó que es tracta d'un mitjà que ens permetrà tenir la informació esquematitzada per poder desenvolupar el projecte.

4.1.1) LA FITXA DEL RECURS

FITXA DEL RECURS CULTURAL						
1) INFORMACIÓ GENERAL						
Nom del recurs						
Municipi						
2) ELEMENT PATRIMONIAL						
Cronologia						
Estil						
Antic ús						
Ús actual						
Conservació	Òptima		Regular		Dolenta	
Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...)						
3) ACCESSIBILITAT						
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable		A peu		Amb vehicle	
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible		Practicable		Inaccessible	
Comentari:						
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)						
Restaurant	Nom:	Adreça:				
Allotjament	Nom:	Adreça:				
Centre BTT, lloguer bicicletes	Nom:	Adreça:				
Oficines de Turisme	Nom:	Adreça:				
W.C públic/ fonts	Nom:	Adreça:				
5) DADES D'INTERÈS						
Nom del contacte						
Telèfon						
Adreça						
Correu electrònic						
Web						
Titularitat						
Condicions d'ús						

Totes les fitxes s'han estructurat en 5 apartats que són:

- 1) La informació general: el nom del recurs i la ubicació.
- 2) La informació del element patrimonial: més específica que el punt anterior.
- 3) L'accessibilitat del recurs: tant pel que fa a la accessibilitat des de la via verda, com pel que fa, a l'accessibilitat en la mobilitat.
- 4) Els serveis turístics: són exemples de serveis turístics propers.
- 5) Dades d'interès: es tracten de les dades de contacte de les entitats i persones propietàries o gestores del element.

Alguns punts de la fitxa han precisat la creació d'una llegenda per deixar-ho ben clar i evitar confusions o interpretacions diferents per part dels receptors que havien d'ajudar a omplir la fitxa. Es tracta de la següent llegenda que es va adjuntar a la fitxa que es va fer arribar als organismes interessats:

LLEGENDA	
EN LA CONSERVACIÓ	
ÒPTIMA	L'espai està en bon estat de conservació.
REGULAR	Des de fa temps no es fan obres de conservació en l'edifici, caldria fer-hi alguna intervenció per evitar la degradació.
DOLENTA	L'espai està en estat d'abandonament, no se li ha fet cap reforma des de fa molts anys.
EN L'ACCESSIBILITAT EN LA MOBILITAT	
ACCESSIBLE	L'espai està adaptat
PRACTICABLE	S'accedeix amb dificultat i cal ajuda externa
INACCESSIBLE	L'espai no està preparat i no s'hi pot accedir

Un altre punt a comentar important, són els serveis turístics. La tria de cadascun d'ells ha passat per dos filtres: el primer, és que han de ser serveis turístics propers al recurs patrimonial i a la Via Verda. S'ha considerat que com a màxim, el element turístic pot estar, a 1,5km del recurs i de la Via Verda. Es tracta d'una distància prou acceptable per fer-la sense haver d'utilitzar cap vehicle motoritzat. I l'altre filtre, és que han de ser serveis turístics que esdevenen agents econòmics de les Vies Verdes, és a dir, agents implicats que inverteixen en l'organisme. Això s'ha decidit així perquè seria injust que apareixes alguna empresa turística que mai han col·laborat en l'entitat i que en contra, no es nombrés algun dels agents que habitualment col·laboren.

**Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària
de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona**

4.2) L'INVENTARI

FITXA DEL RECURS CULTURAL						
1) INFORMACIÓ GENERAL						
Nom del recurs	El Tinglado					
Municipi	Sant Feliu de Guíxols					
2) ELEMENT PATRIMONIAL						
Cronologia	1911					
Estil	Estil neoclàssic industrial, construcció senzilla i funcional					
Antic ús	Magatzem ferroviari al Port. Totes les mercaderies que entraven en el port eren enmagatzemades al Tinglado (sobretot el suro) i posteriorment traslladades a l'estació de Sant Feliu.					
Ús actual	Des del ajuntament hi ha un projecte aprovat per crear un centre d'interpretació relacionat amb el Carrilet i les vies verdes. Tot i això, encara no s'han començat les obres de restauració i rehabilitació.					
Conservació	Òptima		Regular		Dolenta	X
<p>Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...)</p> <p>En els últims anys, des de que ha començat la voluntat de recuperar-lo s'han fet unes obres de conservació, però són totalment insuficients, l'edifici està vivint un important procés de degradació. A dins es conserva un locomotora original i diversos elements ferroviaris de l'època. Està situat al Port de Sant Feliu de Guíxols.</p> <p>Segons el POUM de Sant Feliu de Guíxols és un Bé Cultural d'interès Local.</p>						
3) ACCESSIBILITAT						
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	X
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible		Practicable	x	Inaccessible	
Comentari: L'accessibilitat és practicable ja que és l'únic element inventariat que no està al peu de la Via Verda, cal travessar una part de la ciutat i entenem que hi ha zones que poden presentar una relativa dificultat. Tot i això, la zona del port es totalment accessible.						
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)						
Restaurant	–					
Allotjament	Nom: Hotel Sant Pol ***	Adreça: Platja de Sant Pol, s/n 17220 Sant Feliu de Guíxols Tel. 972321070 Mail: info@hotelsantpol.com Web: www.hotelsantpol.com				
	Càmping Sant Pol	C/Doctor Fleming 1 17220 Sant Feliu de Guíxols Tel. 972327269 Mail: info@campingsantpol.cat Web: www.campingsantpol.cat				
Centre BTT, lloguer bicicletes	–					
Oficines de Turisme	Nom: O.T de Sant Feliu de Guíxols	Adreça: Pl. del Mercat, s/n 17220 Sant Feliu de Guíxols Tel. 972820051 Mail: turisme@guixols.net Web: www.guixols.net				
W.C públic/ fonts	–					
5) DADES D'INTERÈS						
Nom del contacte	Sílvia Alemany					
Telèfon	972.82.01.67					
Adreça	Pl. Monestir, s/n 17220 Sant Feliu de Guíxols					
Correu electrònic	Silvia.Alemany@guixols.cat					
Web	www.santfeliu.org/					
Titularitat	Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols					
Condicions d'ús	Obert sota petició.					

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL

Nom del recurs	Estació de Sant Feliu de Guíxols
Municipi	Sant Feliu de Guíxols

2) ELEMENT PATRIMONIAL

Cronologia	1889-1892
Estil	Estil neoclàssic industrial auster
Antic ús	Antiga estació de Sant Feliu del Carrilet

Ús actual	Escola pública CEIP L'Estació. Inaugurada el 1982.
-----------	---

Conservació	Òptima	X	Regular		Dolenta	
-------------	--------	---	---------	--	---------	--

Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...)
 Era l'estació més important de la línia, ocupava un terreny de 8793 m2, tenia 18 vies i 12 edificis. Actualment, es conserven bona part dels edificis.
 Es localitza al C/Santa Teresa, 49 de Sant Feliu de Guíxols.
 Segons el POUM de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols és un Bé Cultural d'Interès Local.

3) ACCESSIBILITAT

Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	X
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible	x	Practicable		Inaccessible	

Comentari:

4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)

Restaurant	-	-
Allotjament	Nom: Hotel Sant Pol ***	Adreça: Platja de Sant Pol, s/n 17220 Sant Feliu de Guíxols Tel. 972321070 Mail: info@hotelsantpol.com Web: www.hotelsantpol.com
	Càmping Sant Pol	C/Doctor Fleming 1 17220 Sant Feliu de Guíxols Tel. 972327269 Mail: info@campingsantpol.cat Web: www.campingsantpol.cat
Centre BTT, lloguer bicicletes	Nom: Dojo Sant Feliu	Adreça: Rambla Joan Bordàs, 32 17220 Sant Feliu de Guíxols Tel. 972321146 Mail: dojosantfeliu2000@hotmail.com
Oficines de Turisme	Nom: O.T de Sant Feliu de Guíxols	Adreça: Pl. del Mercat, s/n 17220 Sant Feliu de Guíxols Tel. 972820051 Mail: turisme@guixols.net Web: www.guixols.net
W.C públic/ fonts	-	-

5) DADES D'INTERÈS

Nom del contacte	Sílvia Alemany
Telèfon	972.82.01.67
Adreça	Pl. Monestir, s/n 17220 Sant Feliu de Guíxols
Correu electrònic	Silvia.Alemany@guixols.cat
Web	www.santfeliu.org/
Titularitat	Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols
Condicions d'ús	Obert sota petició.

**Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària
de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona**

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL							
Nom del recurs	Estació de Castell d'Aro						
Municipi	Castell – Platja d'Aro						
2) ELEMENT PATRIMONIAL							
Cronologia	Dècada del 1890						
Estil	Arquitectura funcional industrial						
Antic ús	Estació del Carrilet a Castell d'Aro						
Ús actual	Instal·lació municipal dedicada al Carrilet. Cedida a l'Associació del trenet de la Vall d'Aro com a seu de l'entitat.						
Conservació	Òptima	x	Regular		Dolenta		
<p>Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...) Estació de tercera categoria. Actualment, hi ha un circuit amb la reproducció d'un tren de 5 polzades i mitja. El recorregut voreja l'estació i la converteix en una mena de parc lúdic. Es localitza al Parc de l'Estació de Platja d'Aro L'estació està protegida segons el POUM del ajuntament de Castell d'Aro amb la protecció total, categoria A.</p>							
3) ACCESSIBILITAT							
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	x	
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible		Practicable	x	Inaccessible		
Comentari:							
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)							
Restaurant	–		–				
Allotjament	–		–				
Centre BTT, lloguer bicicletes	–		–				
Oficines de Turisme	–		–				
W.C públic/ fonts	A l'estació						
5) DADES D'INTERÈS							
Nom del contacte	Martí Duran i Pons						
Telèfon	972817179						
Adreça	C/Mossèn Cinto Verdager, 4						
Correu electrònic	turisme@platjadaro.com						
Web	http://www.platjadaro.com/						
Titularitat	Pública						
Condicions d'ús	Diumenge de 11:00 a 13:00. Per altres dies és sota petició.						

Coral Costa Oliver

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL							
Nom del recurs	Antiga estació del carrilet						
Municipi	Santa Cristina d'Aro						
2) ELEMENT PATRIMONIAL							
Cronologia	Construïda el 1890 va funcionar fins el 1969.						
Estil	Obra popular						
Antic ús	Estació de ferrocarril						
Ús actual	Oficina de turisme						
Conservació	Òptima	x	Regular		Dolenta		
Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...) És de 3ra categoria Es localitza al Carrer de l'estació, 4. L'estació està protegida segons el POUM del ajuntament de Santa Cristina d'Aro amb la protecció total, categoria A.							
3) ACCESSIBILITAT							
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	X	
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible	x	Practicable		Inaccessible		
Comentari:							
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)							
Restaurant	-				-		
Allotjament	-				-		
Centre BTT, lloguer bicicletes	-				-		
Oficines de Turisme	Nom: Oficina de turisme	Adreça: Antiga estació Carrilet					
WC públic/ fonts	Nom: Oficina de turisme	Adreça: Antiga estació Carrilet					
5) DADES D'INTERÈS							
Nom del contacte	Jordi Taberner Costa						
Telèfon	972835293						
Adreça	Carrer de Estació, 4, 17246 Santa Cristina D'aro						
Correu electrònic	Jtaberner@santacristina.net						
Web	http://www.santacristina.net/turisme/index.html						
Titularitat	Ajuntament						
Condicions d'ús	De dilluns a divendres 9h a 15h i de Dissabte a Diumenge de 10h a 14h						

**Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària
de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona**

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL							
Nom del recurs	Estació de Font Picant						
Municipi	Santa Cristina d'Aro						
2) ELEMENT PATRIMONIAL							
Cronologia	1895						
Estil	Arquitectura industrial de principis del segle XX.						
Antic ús	Baixador de Font Picant-Bell-lloc						
Ús actual	Part de les dependències és el Restaurant de la Font Picant i l'altre és una zona d'estacionament de la via verda						
Conservació	Òptima	x	Regular		Dolenta		
<p>Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...) És de Categoria d'un baixador. El restaurant ja existia quan abans de que la línia ferroviària desaparegués, compartia les dependències amb l'estació de tren. Es localitza a la Ctra. de Romanya de la Selva a Santa Cristina, s/n L'estació està protegida segons el POUM del ajuntament de Santa Cristina d'Aro amb la protecció total, categoria A.</p>							
3) ACCESSIBILITAT							
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	X	
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible	x	Practicable		Inaccessible		
Comentari:							
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)							
Restaurant	Nom: Restaurant Font Picant	Adreça: Urb. Bell-lloc 1, 17246 Santa Cristina d'Aro Tel. 972833350 mail: quemada@fontpicant.cat web: www.fontpicant.ca					
Allotjament	-	-					
Centre BTT, lloguer bicicletes	Nom: Restaurant Font Picant	Adreça: Urb. Bell-lloc 1, 17246 Santa Cristina d'Aro Tel. 972833350 mail: quemada@fontpicant.cat web: www.fontpicant.ca					
Oficines de Turisme	-	-					
W.C públic/ fonts	En la mateixa estació						
5) DADES D'INTERÈS							
Nom del contacte	Jordi Tabarné						
Telèfon	972835293						
Adreça	Carrer de Estació, 4, 17246 Santa Cristina D'aro						
Correu electrònic	jtaberner@santacristina.net						
Web	http://www.hotelsantpol.com/fontpicant/						
Titularitat	Privada (part de restaurant) + ajuntament (part de l'estació)						
Condicions d'ús	Obren tots els dies: Al estiu de 9h del matí a 10h45 de la nit. Al hivern només obren per dinar (de 13h a 15h45)						

Coral Costa Oliver

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL							
Nom del recurs	Carril bici Llagostera (Estació)						
Municipi	Llagostera						
2) ELEMENT PATRIMONIAL							
Cronologia	1892 – 1969 estació						
Estil	l'arquitectura industrial del segle XIX						
Antic ús	Estació ferrocarril						
Ús actual	Oficina de turisme						
Conservació	Òptima	X	Regular		Dolenta		
Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...) L'estació de Llagostera era intermèdia. És a dir de 2na Categoria Està situada al Passeig Romeu s/n. L'estació està protegida segons el POUM del ajuntament de Santa Cristina d'Aro amb la protecció total, categoria A.							
3) ACCESSIBILITAT (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)							
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	X	A peu	X	Amb vehicle		
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible	X	Practicable		Inaccessible		
Comentari:							
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERES (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)							
Restaurant	Nom: Restaurant El Carril	Adreça: Passeig Romeu, 2 17240 Llagostera			Tel. 972830141		
Allotjament	Nom: Hostal El Carril	Adreça: Passeig Romeu, 2 17240 Llagostera			Tel. 972830141		
Centre BTT, lloguer bicicletes	-	-					
Oficines de Turisme	Nom: Of. de Llagostera	Adreça: Antiga Estació del Carrilet (Passeig Romeu s/n)					
W.C públic/ fonts	Nom: Parc de l'Estació	Adreça: Antiga Estació del Carrilet (Passeig Romeu s/n)					
5) DADES D'INTERÈS							
Nom del contacte	Jordi Clara						
Telèfon	972 83 23 22						
Adreça	C/ Sant Pere, 5						
Correu electrònic	aodl@llagostera.cat						
Web	www.llagostera.cat						
Titularitat	Aodl						
Condicions d'ús	De dilluns a divendres de 10h a 14h						

**Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària
de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona**

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL							
Nom del recurs	Estació de Cassà de la Selva						
Municipi	Cassà de la Selva						
2) ELEMENT PATRIMONIAL							
Cronologia	1892						
Estil	Construcció industrial senzilla i funcional de finals del segle XIX i principis del XX.						
Antic ús	Estació del Carrilet a Cassà						
Ús actual	Sala d'exposicions i reunions i oficina d'emancipació (espai dedicat a l'atenció dels joves, ajuda a la recerca Immobiliària, etc)						
Conservació	Òptima	x	Regular		Dolenta		
Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...) Estació de segona categoria. Es situa al c/Onze de setembre s/n de Cassà de la Selva Està protegit dins del catàleg arquitectònic de Cassà de la Selva com a Bé Cultural d'Interès Nacional.							
3) ACCESSIBILITAT							
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	x	
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible	x	Practicable		Inaccessible		
Comentari:							
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERES (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)							
Restaurant	Nom: Restaurant Alzina (Hotel Mas Ros)	Adreça: Ctra. De Girona a Sant Feliu,s/n 17244 Cassà de la Selva Tel: 972461233					
Allotjament	Nom: Hotel Mas Ros	Adreça: Ctra. De Girona a Sant Feliu,s/n 17244 Cassà de la Selva Tel: 972461233					
Centre BTT, lloguer bicicletes	-		-				
Oficines de Turisme	-		-				
W.C públic/ fonts	Nom: Just al costat de l'estació	Adreça:					
5) DADES D'INTERÈS							
Nom del contacte	Maite Garrigos						
Telèfon	972460005						
Adreça	Rambla Onze de Setembre, 107 Cassà de la Selva 17244						
Correu electrònic	mediambient@cassa.net						
Web	www.cassadelaselva.net						
Titularitat	Ajuntament						
Condicions d'ús	Dimarts i Dijous de 9h a 13h i de 16h a 20h i Divendres de 9h a 13h						

Coral Costa Oliver

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL						
Nom del recurs	Estació de Llambilles					
Municipi	Llambilles					
2) ELEMENT PATRIMONIAL						
Cronologia	1890					
Estil	Arquitectura popular austera					
Antic ús	Tot i que es coneix popularment com l'Estació de Llambilles, només era un baixador.					
Ús actual	L'edifici és una estafeta de correus i pertany a l'Ajuntament, però es manté tancat al públic. Els edificis complementaris serveix de punt de trobada dels usuaris de la Via Verda.					
Conservació	Òptima	X	Regular		Dolenta	
<p>Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...) Era de darrera categoria, un baixador. Es localitza al Parc de l'Estació, una zona verda que fa un homenatge al Carrilet. Està protegit dins del catàleg arquitectònic de Llambilles com a element del grup A, amb la protecció total del edifici</p>						
3) ACCESSIBILITAT						
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	X
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible	x	Practicable		Inaccessible	
Comentari:						
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)						
Restaurant	-					
Allotjament	-					
Centre BTT, lloguer bicicletes	-					
Oficines de Turisme	-					
W.C públic/ fonts	Nom: L'estació de Llambilles	Adreça: En la mateixa Estació				
5) DADES D'INTERÈS						
Nom del contacte	Miquel Capés Rocafull					
Telèfon	972 46 93 01					
Adreça	Plaça de la Vila 1					
Correu electrònic	llambilles@ddgi.cat					
Web	http://webspobles.ddgi.cat/sites/llambilles/Pages_LeftMenu/detailslocs.aspx?Id=4&Lista=Llocs_interes					
Titularitat	Ajuntament de Llambilles					
Condicions d'ús	Tancat al públic					

**Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària
de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona**

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL							
Nom del recurs	Estació de Quart						
Municipi	Quart						
2) ELEMENT PATRIMONIAL							
Cronologia	Dècada de 1890						
Estil	Arquitectura industrial tradicional i funcional						
Antic ús	L'estació del Carrilet a Quart						
Ús actual	Espai Jove de Quart						
Conservació	Òptima	x	Regular		Dolenta		
Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...) Estació de tercera categoria. L'aparició del Carrilet per Quart va ser clau per desenvolupar-hi la terrissa, l'activitat econòmica tradicional i típica de la població. Està localitzat al C/ del tren, 56 Està protegit dins del POUM del ajuntament de Quart com a Categoria A, de protecció total.							
3) ACCESSIBILITAT							
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	x	
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible	x	Practicable		Inaccessible		
Comentari:							
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS							
Restaurant	-				-		
Allotjament	-				-		
Centre BTT, lloguer bicicletes	-				-		
Oficines de Turisme	-				-		
W.C públic/ fonts	Nom: En la mateixa estació						
5) DADES D'INTERÈS							
Nom del contacte	Xavier Cordova						
Telèfon	972469171						
Adreça	Carrer del tren, 56 17242 Quart						
Correu electrònic	xavicor@teleline.es						
Web	www.quart.cat						
Titularitat	Ajuntament						
Condicions d'ús	Els dimarts i dijous (de 10 a 13h) i de Dilluns a divendres de 16h30 a 20h30						

Coral Costa

FITXA DEL RECURS CULTURAL

1) INFORMACIÓ GENERAL							
Nom del recurs	L'Estació Espai Jove						
Municipi	Girona						
2) ELEMENT PATRIMONIAL							
Cronologia	1911						
Estil	Eclecticisme: Construcció senzilla, amb totxo massís, forjats de ferro i revoltons						
Antic ús	Estació del ferrocarril de via estreta entre Girona i Olot						
Ús actual	Equipament juvenil de l'Ajuntament de Girona (serveis d'informació juvenil i accés al treball i l'habitatge)						
Conservació	Òptima	X	Regular		Dolenta		
<p>Explicació (característiques del recurs, on es localitza, si té algun tipus de protecció...)</p> <p>Estació de primera categoria. Mai va arribar a ser la estació de la via verda Sant Feliu de Guíxols – Girona, ja que l'original es situava al barri vell i actualment està desapareguda. L'hem inventariada perquè en els últims anys de la línia, quan ja era deficitària, va haver un projecte d'unió de la línia d'Olot amb la de Sant Feliu i aquesta hagués estat l'estació d'unió. A més, ens interessa perquè tot i no formar part de la línia apareixerà en la futura ruta literària que crearem.</p> <p>Es localitza a l'Avinguda Santa Eugènia, 17</p>							
3) ACCESSIBILITAT							
Accessibilitat des de la Via Verda	Ciclable	x	A peu	x	Amb vehicle	x	
Accessibilitat en la mobilitat	Accessible	x	Practicable		Inaccessible		
<p>Comentari:</p> <p>L'inici de la via verda entre Girona i Olot està situada a 1,2 km de l'equipament</p>							
4) SERVEIS TURÍSTICS PROPERS (es troben com a màxim a 1,5km del recurs)							
Restaurant	Nom: Restaurant la Llarga	Adreça: Av. Sant Francesc, 11 17001 Girona Tel. 972201018 mail: restaurant@lallarga.com web: www.lallarga.com					
Allotjament	Nom: Alberg Cerverí	Adreça: C/ Ciutadans, 9 · 17004 Girona. Tel. 972218003 mail: alberg_girona@tjuca.com web: www.xanasc.cat					
	Hotel Llegendes de Girona****	C/ Portal de la Barca, 4 17004 Girona Tel. 972220905 mail: info@llegendeshotel.com web: www.llegendeshotel.com					
Centre BTT, lloguer bicicletes	Nom: Cicloturisme i Medi Ambient	Adreça: C/ Impressors Oliva, 4-A 17005 Girona Tel. 972221047 mail: info@cicloturisme.com web: www.cicloturisme.com					
Oficines de Turisme	Nom: OT Girona	Adreça: Joan Maragall 2 17002 Girona Tel. 872975975 Mail: turisme@ajgirona.org web: www.ajuntament.gi/turisme					
W.C públic/ fonts	Dins la mateixa Estació Espai Jove hi ha banys públics.						
5) DADES D'INTERÈS							
Nom del contacte	Narcís Turon Pèlach						
Telèfon	972 222 565						
Adreça	C. Santa Eugènia, 17, 17005 Girona						
Correu electrònic	nturon@ajgirona.cat						
Web	www.girona.cat						
Titularitat	Ajuntament de Girona						
Condicions d'ús	Obert lliurement de dilluns a divendres de 10 a 14h i de 16 a 20h						

5) PROPOSTA DE RUTA LITERÀRIA:

“Un feliuet reprèn el seu camí”

La Ruta literària, que es proposa a continuació, pretén ser el mitjà adient per a la difusió del patrimoni ferroviari classificat en el anterior inventari. Es tracta d'una ruta literària dinàmica i original que permet explicar d'una forma molt amena la història del “feliuet”, així com, el record de diverses anècdotes viscudes per molts gironins i gironines.

L'ús del element literari pretén donar un punt d'interès afegit. Ja que, s'entén que el patrimoni ferroviari no és, a simple vista, un tipus de recurs cultural que atregui fàcilment a un públic genèric, com si que ho fan altres tipus i estils arquitectònics de moda, com són el romànic, el gòtic o el modernisme. S'entén que aquest projecte no té res a veure amb tot això, sinó el que es pretén, és la difusió d'uns elements patrimonials tangibles (el patrimoni ferroviari) i d'uns elements patrimonials intangibles (la literatura popular), sempre tenint en compte que s'actua en un àmbit local i que interessa atraure al públic genèric.

Aquesta ruta literària també permetrà donar projecció o recordar a alguns autors locals del segle XX que narren la història del “feliuet” mitjançant fragments de publicacions en diaris, narracions o novel·les. De manera que, esdevenen els “narradors” ideals per aquesta ruta.

També cal dir, que de la mateixa manera que, quan es va crear el inventari es va tenir molt en compte a les Vies Verdes i l'accessibilitat dels elements inventariats, s'ha de dir que aquesta ruta permet fer-la en la seva totalitat i sense cap problema amb bicicleta, bicicleta adaptada o a peu.

“Un feliuet reprèn el seu camí” és una ruta literària que inicia el seu recorregut a Sant Feliu de Guíxols i el finalitza a Girona, a mesura que es va avançant en l'espai s'avança també en el temps. És a dir, la ruta comença a Sant Feliu de Guíxols explicant el primer dia de l'obertura de la línia i acaba a Girona amb l'últim recorregut que va fer aquest tren abans de la clausura definitiva.

5.1) MÀTRIU DAFO DE LA RUTA LITERÀRIA

	POSITIU	NEGATIU
	FORTALESES	DEBILITATS
<u>ANÀLISI</u> <u>INTERN</u>	<ul style="list-style-type: none"> ■ És un projecte molt original: com ja s’ha comentat, és el primer projecte en difusió del patrimoni ferroviari de les Vies Verdes. I a més, hi ha el component literari que encara el fa més especial. ■ Bon estat de conservació de la majoria de recursos patrimonials. ■ Permet explotar el gran potencial que té les Vies Verdes. ■ Pot afavorir a la dinamització de les poblacions per on passa. ■ Dona un ús afegit i diferent als antics elements ferroviaris. ■ Al ser una ruta que transcorre per les Vies Verdes les condicions d’accessibilitat són realment bones. Tant pel que fa a la bona connexió amb les xarxes de comunicació principals, com per l’ús de qualsevol mitjà de transport no motoritzat durant la ruta. ■ Possibilitat de promocionar a autors locals a través del component literari de la ruta. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ El Patrimoni ferroviari conservat és poc variat: el patrimoni ferroviari que forma la ruta és, en major part, estacions de tren, les quals totes tenen característiques molts similars.

**Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària
de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona**

	<u>POSITIU</u>	<u>NEGATIU</u>
	OPORTUNITATS	AMENAÇES
<u>ANÀLISI EXTERN</u>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Gràcies al itinerari que segueix la ruta es permet gaudir d'un entorn natural i cultural molt ric. ■ Gran quantitat de serveis turístics i bàsics (fonts, WC...) propers que enforteixen la ruta i que ens permet no haver de fer una inversió considerable en el condicionament turístic del lloc. ■ El turisme ferroviari és una tipologia turística molt poc incipient en el nostre país, però que en altres països europeus, com són Bèlgica (http://ravel.wallonie.be/opencms/opencms/fr/) o Noruega (http://www.flaamsbana.no/eng) s'està desenvolupant ràpidament, proporcionant considerables avantatges al entorn local. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ La difícil situació econòmica actual pot convertir-se en la pitjor amenaça que afecti aquest projecte patrimonial. ■ Poc interès en el Patrimoni Ferroviari per part del públic genèric. El Patrimoni ferroviari està poc valorat per aquest tipus de públic. ■ "Els secrets de les Vies Verdes": al ser l'altre ruta cultural que segueix el mateix traçat esdevé la única competència que te la ruta. ■ Perill de que el projecte no vagi a més i s'estanqui, desaprofitant els nombrosos avantatges que podria comportar. ■ Poc interès i implicació dels ajuntaments per on passa la ruta.

5.2) METODOLOGIA PER A LA CONCEPCIÓ DE LA RUTA LITERÀRIA

Abans de res és important explicar les característiques de la ruta i els motius pel quals, serà així i no d'una altra manera.

- **L'ordre de la ruta.** S'ha decidit fer de Sant Feliu de Guíxols a Girona i no al revés, per diversos motius purament literaris:

- La corranda popular que indiquem al principi i que esdevé un mitjà ideal per mostrar el recorregut segueix aquest ordre.

- Tradicionalment, se li va donar molta més importància a la línia a Sant Feliu de Guíxols que no pas a Girona. De manera, que el dia de la inauguració a Sant Feliu de Guíxols es poden trobar nombroses publicacions que en parlen, en canvi, a Girona la notícia va passar totalment inadvertida. Exemple clar és el *Diari de Gerona* que el dia 2 de juliol de 1969 publicava aquest comentari:

“La falta de espacio nos impidió ayer ocuparnos de la inauguración del ferrocarril de Sant Feliu de Guíxols, que tuvo lugar en aquella villa con toda la animación y alegría que es de suponer. La circunstancia de no haberse dado a la inauguración otro carácter ha sido causa de que aquí pasara casi desapercibida el acontecimiento”

Per aquest mateix motiu, l'anomenem sempre “Feliuet” (i no Carrilet -per diferenciar-lo de la línia d'Olot-), ja que va ser el primer i l'últim que va tenir Sant Feliu, i per tant, va ser molt valorat per la població. En canvi, a Girona, com bona capital, tenia i té, millors connexions. Al 1864, Girona ja tenia un línia de tren que arribava de Barcelona. I posteriorment es van inaugurar les de Sant Feliu(1892), Olot (1911) i Banyoles (1918). Per tant, la inauguració de la línia a Girona no va significar massa novetat.

- **La tria dels elements patrimonials.** A l'hora d'escollir el elements patrimonials inventariats per a que apareguin a la ruta, hem triat:

- El Tinglado. Tot i que l'estat de conservació d'aquest edifici no és massa bo i és l'únic element que no es troba al peu de la via verda, em valorat per sobre de tot això la importància que va tenir amb relació al tren i la diferenciació amb la resta de recursos que tot són estacions.

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

- L'estació de Sant Feliu i l'estació de Girona. Inici i final de la ruta, són les estacions principals, per això, eren imprescindibles que apareguessin en la nostra ruta. Tot i que, com ja expliquem posteriorment, l'Estació de Girona mai va ser la d'aquesta línia. La veritable, ja no existeix, s'ubicava a c/Barcelona i mai va deixar de ser provisional. La que es conserva i apareix en la ruta, és l'Estació de la línia d'Olot. La mencionem perquè pocs anys abans de la clausura va sorgir un projecte d'unir les dues línies (la de Sant Feliu i la d'Olot) i intentar reduir despeses. Malgrat tot, aquest projecte mai es va arribar a materialitzar, ja que, el govern central les va decidir clausurar a ambdues per ser deficitàries.
- El baixador de Font Picant, l'estació de Cassà i l'estació de Quart. Si Sant Feliu i Girona eren estacions de primera categoria, la resta esdevenen un exemple de les diferents categories d'estacions: L'estació de Cassà és de segona categoria, l'Estació de Quart de tercera i Font Picant era un simple baixador.

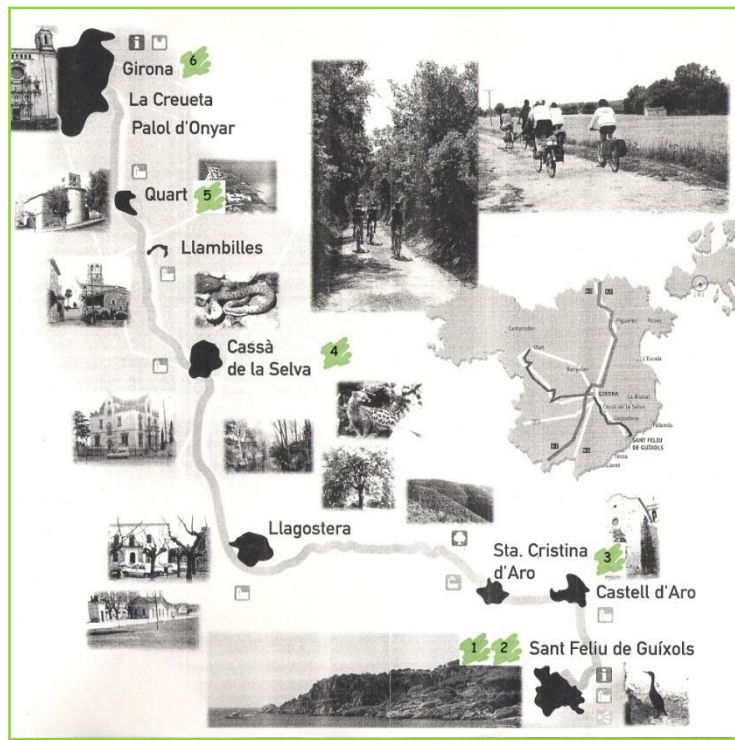
- **La Informació turística.** En la ruta, l'últim apartat hi apareixen els serveis turístics propers als nodes visitats i que ja descrivíem en el inventari anterior.

5.3) DESCRIPCIÓ DEL ITINERARI

L'itinerari es pot fer en unes 3-4 hores amb bicicleta, segons el ritme que decideixi seguir el usuari. Si es desitja fer a peu, caldria fer-ho en un dia sencer. Entenem que al llarg del itinerari hi ha llibertat total per fer parades, ja que, en cada estació (sigui parada del itinerari o no) hi ha àrees de descans adreçades a ciclistes i usuaris de les Vies Verdes. És un itinerari llarg però cal entendre que és una ruta fàcil de fer, amb pendents lleus i que té un punt d'esportivitat, ja sigui a peu o en bicicleta, que, per exemple, una ruta pel casc històric d'una ciutat, no sol tenir.

Pel que fa al mapa del recorregut, hem utilitzat un de ben senzill. Entenem que és un recorregut molt fàcil de seguir i la única complicació que pot aparèixer és arribar al Tinglado des de l'Estació de Sant Feliu, ja que és l'únic node que no es troba al peu de la Via Verda. Per això, en l'explicació del Tinglado apareixerà l'únic plànol urbà que es precisa en la ruta.

En el mapa del recorregut hi apareixen totes les poblacions per on es passa la ruta (tant les que es fa parada com les que no). També hi ha una senyalització numèrica en un fons verd, indicant els nodes que es visiten segons la població a la que corresponguin. De la mateixa manera, en la explicació de la ruta també apareix aquesta senyalització numèrica.

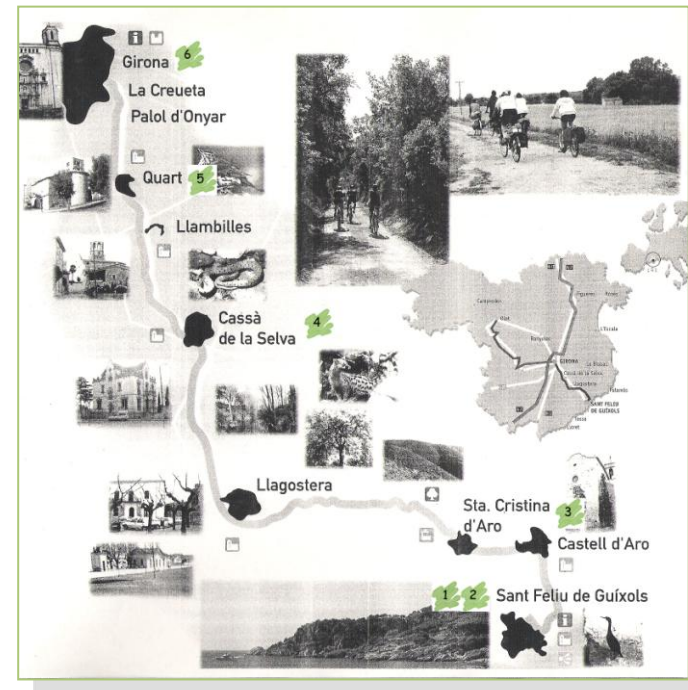

Mapa modificat, pertany al tríptic: "Itinerari Sant Feliu de Guíxols – Girona"
Editat pel Consorci del Tren de Sant Feliu de Guíxols a Girona i Vías Verdes de España

5.4) PROPOSTA DE RUTA

Un feliuet reprèn el seu camí

*"Tan a l'hivern com a l'estiu, surt cofoi de Sant Feliu
i amb cendres de cenicero, ja arriba a l'apeadero.
El mira un pagès que llaura, passant pel pont de Ridaura fins que diu:
aquí jo em paro, l'estació de Castell d'Aro.
Per un camp de sorra fina, ja n'és a Santa Cristina
i després, pitant, pitant, fa l'entrada a Font Picant.
Enmig d'una gran fumera, ja el tenim a Llagostera
i on veus cantines de llet és la parada d'Asclet.
Ben de pressa ara sí va, que l'esperen a Cassà.
Però no pot córrer en excés, que deu parar-se a Llebrés.
Com qui menja galetilles, s'atura un xic a Llambilles
i amb un segon de retard ara és al poble de Quart.
Guaitant per la finestra, veus que som a la Creueta
i al cap de ben poca estona ja arriba, per fi, a Girona."
Corranda popular. "El tren de Sant Feliu"*

Mapa modificat, pertany al tríptic: "Itinerari Sant Feliu de Guíxols – Girona"
Editat pel Consorci del Tren de Sant Feliu de Guíxols a Girona i Vías Verdes de España

1

Sortida a Sant Feliu de Guíxols

Iniciem la ruta a l'antiga estació de Sant Feliu de Guíxols (c/ Santa Teresa, 49). En l'actualitat, és una escola pública però s'han conservat gran part de l'estructura del edifici original. Potser el canvi més considerable és el color blau que tenen totes les portes i les finestres, petit toc que demostra aquest canvi en l'ús. L'estació de Sant Feliu de Guíxols va ser la més important de la línia, segurament és per això que en aquesta vila marinera hi hagué una especial estima cap el seu tren. Prova d'això és la importància que va tenir la inauguració de la línia aquell 30 de juny de 1892:

*" La vila estava més trasbalsada que si hagués hagut de rebre el rei o el papa.
Del cantó de Tueda -el barri on s'havia construït l'estació-
l'entusiasme pel tren va fer-hi sorgir un barri nou,
comptant amb la vida i l'animació que el carrilet li donaria (...),
Ara penseu com anava el meu carrer, a les sis de la tarda del dia 29.
Quan el rector de la parròquia del monestir, mossèn Jaume (...),
acompanyat de dos escolans de gala, com si fossin del Vaticà,
que tot ho estrenaven, sotana vermella, roquet de randa,
guants de fil blanc i sabates xarolades, i seguit del Magnífic Ajuntament en pes,
els agutzils, els serenos, la banda de música, passaven per davant de casa,
camí a l'estació, cap a beneir el tren nou de trínca."
Gaziel "Sant Feliu de la Costa Brava", 1963*

Estació de Sant Feliu de Guíxols, 1969. Soler, Jordi. Fons Jordi Soler. INSPA

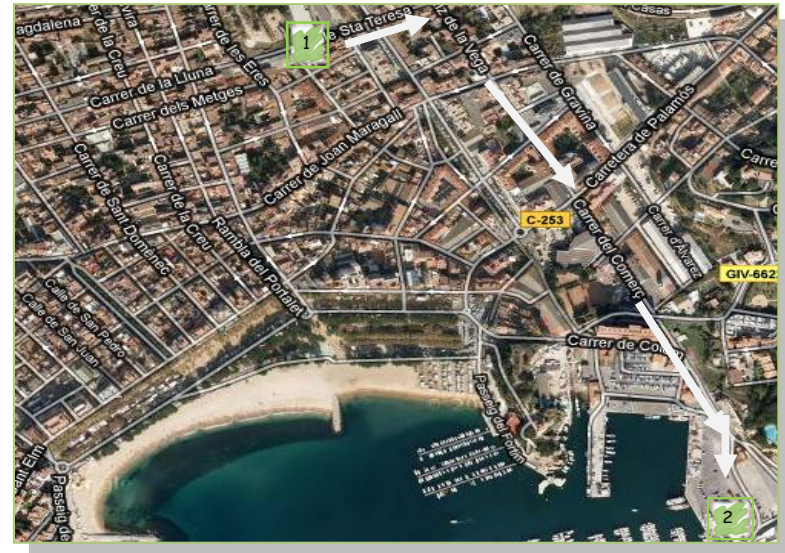
2

Cap al Tinglado de Sant Feliu: el magatzem del port

Un cop hem conegut l'estació de Sant Feliu, ens endinsarem pels carrers d'aquest poble fins arribar al Port. A allà trobarem el Tinglado, un antic magatzem ferroviari, que va esdevenir un element bàsic en el desenvolupament de la indústria surera. El suro venia d'Andalusia i Extremadura en planxa i arribava a la comarca amb vaixell a Sant Feliu de Guíxols. S'emmagatzemava en el Tinglado esperant el moment en que el Feliuet ho transportés a Cassà de la Selva, Llagostera, etc. Així ens descrivia el moment Josep Vallverdú:

"Els de la mera generació, que érem joves en els anys que vaig viure a Sant Feliu, vam treballar encara dins la indústria del suro, estàvem acostumats a les paques, la bullida, el clor, les llesques, els rectes i els puntuts, les pelilles, el pelegrí i els caps néts; quasi cada dia veïem vaixells mercants descarregant suro extremeny i portuguès al moll. Sant Feliu era la ciutat del suro que feia taps, que feia objectes artesans i que feia llibres de suro(...). D'aquestes cases se'n conserven encara moltes, les que no han estat transformades en centres de servei hostaler o de restauració: aquelles cases de mobiliari senzill, que feien olor d'anxova i bugada, amb un petit verger al darrere, on hortènsies, geranis, lliris, llimoners i generibus conviuen amb gats de lenta passa i mirada endormiscada."

Josep Vallverdú Aixalà, Entrada Lliure, 1993

Plànol modificat, extret del web del ajuntament de Sant Feliu de Guíxols (<http://www.guixols.cat/>)

3

Parada al Restaurant de la Estació de Font Picant - Bell Lloc

A continuació, hem de tornar al lloc on em iniciat la ruta. Ja que, és just al costat de l'Estació de Sant Feliu per on passa la Via Verda i a allà l'agafarem per sortir de la vila. No ens pararem fins passat Santa Cristina d'Aro que trobarem l'Estació de la Font Picant, o millor dit, el baixador de Font Picant, ja que, sempre va ser de categoria inferior. A aquí ens podem quedar a fer un mos, ja que, l'estació esdevé un restaurant. És una de les estacions de la línia que s'ha mantingut més l'estructura original, tot i les obres de conservació. Això és degut, en part, a que en l'Estació originària ja hi havia un restaurant i per tant, no ha calgut fer gaires alteracions en l'estructura del edifici pel canvi d'ús.

Durant els més de 70 anys d'història del Feliuet, va disposar de molt temps per experimentar un munt de vivències i anècdotes. Una de les més sonades va ser la nevada de 1947 que bloquejà la línia durant una setmana. La nevada va ser tal, que un tren de mercaderies es va quedar encallat a la Font Picant durant 3 dies. Encara sort, que va ser, precisament aquella estació on hi havia el restaurant i un hostel. De manera que, els sis viatgers de comboi van tenir menjar i aixopluc fins que una colla de joves ferroviaris els auxilià.

"(...) También ha suspendido el servicio el ferrocarril de Gerona a Sant Feliu de Guíxols, pues la vía esta impracticable a causa de la gran cantidad de nieve caída en Font Picant y Sant Feliu, aparte de otros Sectores de la línea (...)"
Los Sitios de Gerona, 26/01/1947

Estació de la Font Picant amb la locomotora al seu pas.
Fotografia extreta de la web del Restaurant de la Font Picant (www.hotelsantpont.com/fontpicant/)

4

Propera parada: l'estació de Cassà de la Selva

Reprenem la ruta amb força, ja que no ens pararem fins arribar a Cassà de la Selva. A allà, trobarem la seva estació a on ens haurem de parar. Com ja havíem dit mentre estàvem al Tinglado de Sant Feliu, Cassà de la Selva va ser un dels pobles manufacturadors de suro. Prova d'això és com descriuen l'indústria surera de Cassà de la Selva aquest dos autors:

*"És l'olor del suro acabat de bullir i fumejant
que encara es pot veure en grans carretades empeses
per treballadors que travessen d'una banda a l'altra
de la carretera, del bullidor a la fàbrica"*

Mariàngela Vilallonga Vives,

Atlas literari de les terres de Girona, Segles XIX i XX

" (...) l'olor de suro enfarfega l'aire (...) "Sublimació de l'hedonista" "

Lluís Freixas Mascort, L'epifania de les cisternes

Arribada del tren a l'estació de Cassà de la Selva. Lajaïma. Fons Emili Massanas i Burcet. INSPA I

5

À l'estació de Quart

La propera parada és l'estació de Quart. Si a Cassà de la Selva va ser el suro, a Quart va ser l'activitat terrissaire la que el ferrocarril va incentivar. Els orígens d'aquesta activitat es remunten a l'època medieval, ja que Quart és una zona rica en terres argiloses. Tot i la davallada que va condicionar que el ferrocarril anés poc a poc a menys, la terrissa es va mantenir com l'activitat tradicional característica de Quart. I doncs, si el ferrocarril incentivava el comerç de la terrissa i del suro, que va passar? Per què el Feliuet va començar a entrar en crisi? Ja eren anys de canvis; aquestes activitats industrials perdien pes a favor del turisme que creixia amb rapidesa i l'ús del ferrocarril ja no estava de moda, tardava molt a arribar al destí i l'automòbil era el vehicle del futur. Així ens ho expliquen en un article de Los Sitios de Gerona:

“Aun no han pasado cincuenta años, y cuán lejos estamos ya de aquellos tiempos en que el ferrocarril era fuente de inspiración para los músicos (...) Entonces estábamos aún en la luna de miel. Pero estos cincuenta años, por más que registren un notorio mejoramiento en relación con lo que en la época nos encantaba, han sido fatales para el tren.

*Ahora nuestras ilusiones se van hacia el auto, hacia el avión...
y el tren sólo nos evoca esas largas colas para alcanzar billetes.
Esos pesados viajes con apreturas y de pie, que ciertamente son estados
para ninguna inspiración musical. El tren ahora, en todo caso,
solo puede interesar a los sociólogos por lo que tiene en él de realidad
el ideal de la fraternización y compenetración de clases... pero ya sabemos
que los sociólogos son hombres de pocas músicas.”*

Gerion. Los Sitios de Gerona. Aquellos tiempos, 15/01/1947

Passatgers i revisor en un dels trens que feien la línia. Soler, Jordi.

Fons Jordi Soler. INSPA

6

Final de trajecte: Estació de Girona

Deixant enrere Cassà de la Selva, passarem per Llambilles i Quart i arribarem al nostre final de trajecte: Girona. Hem d'arribar al C/ de Santa Eugènia nº 17, a allà s'ubica l'antiga estació del Carrilet. Aquesta estació té veritable història: la original està desapareguda – de fet, sempre va ser provisional- i es trobava a prop del barri vell. L'actual estació mai va arribar a ser l'estació de Girona del Feliuet, sinó que formava part de la línia d'Olot. I hagués estat l'estació de la línia de Sant Feliu si s'hagués arribat a materialitzar el projecte d'unir el tram d'Olot amb el de Sant Feliu previs durant els anys 40 i 50. Les dues línees ja eren deficitàries i la unió entre l'una i l'altre hagués estat una bona alternativa. Malgrat tot, els anys van anar passant sense que s'arribés a prendre una decisió favorable. Fins que l'abril del 1969 es va clausurar la línia de Sant Feliu i el juliol del mateix any, ho feia la d'Olot.

Si l'obertura de la línia del Feliuet va ser un esdeveniment recordat per molts gironins i gironines la clausura encara ho va ser més. Existeixen una infinitat de publicacions que ens expliquen el dia en qüestió i molts ens parlen de la clausura com si el Feliuet es tractés de la mort d'un personatge il·lustre molt estimat. El següent article n'és un exemple ben clar:

"(...) Demà ja no t'aixecaràs; petit "carrilet de Sant Feliu de Guíxols a Girona". No tornaràs pas a passar per sota els cirerers i les pomeres, amarades de flor. No xiularàs mai més per les suredes, ni cap cotxe estranger, t'oferirà meravellat el pas. Joguina deliciosa; de quan els homes, encara, creien en els trens... ningú no t'esperarà a l'ombra de les estacions... i l'hora dels rellotges ja no tindrà significat(...). D'aquesta manera, Girona i Sant Feliu, vareu perdre la seva estimada juguina. Tots els centims de la província més rica i més pobra d'Espanya, no havien pas pogut salvar el carrilet... (...) Queda't al teu cementiri, a la teua casa — si et deixen -, enterrat a l'Estació de Sant Feliu. Jo ho sento per la pobra mainada que no et coneixerà. ¿Com explicarem als infants que una vegada, de Girona a Sant Feliu de Guíxols, va haver-hi el carrilet més bonic de la terra? (...) i no el varem guardar. ¿Com els contarem que en una època en què la gent estava trista — molt trista- li vàrem malmetre el tren que encara els alegrava el cor, i posava als ulls una tendresa que se'ns en va per sempre...? (...)

Josep Tarres, Rèquiem per un tren, "Presència" 26/04/1969

Serveis turístics de la ruta

Allotjament

- **HOTEL SANT POL**

Platja de Sant Pol, s/n 17220 Sant Feliu de Guíxols. Tel. 972321070
info@hotelsantpol.com www.hotelsantpol.com
- **CAMPING SANT POL**
C/Doctor Fleming 1 17220 Sant Feliu de Guíxols. Tel. 972327269
info@campingsantpol.cat www.campingsantpol.cat
- **HOSTAL FONT PICANT**
Urb. Bell-Lloc 1, 17246 Santa Cristina D'aro Tel. 972833350
Quemada@fontpicant.cat www.fontpicant.cat
- **HOSTAL EL CARRIL**
Passeig Romeu 2, 17240 Llagostera Tel. 972830141
- **HOTEL MAS ROS**

Ctra. Girona a Sant Feliu s/n 17244 Cassà de la Selva Tel. 972461233
info@hotelmasros.com www.hotelmasros.com
- **ALBERG CERBERÍ**
C/Ciudadants 9, 17004 Girona Tel. 972218003
Alberg_girona@tjuuca.com www.xanascat.cat
- **HOTEL LLEGENDES DE GIRONA**

C/Portal de la Barca 4, 17004 Girona Tel. 972220905
info@llegendesdegirona.com www.llegendesdegirona.com

Restaurants

- **RESTAURANT FONT PICANT**
Urb. Bell-Lloc 1, 17246 Santa Cristina D'aro Tel. 972833350
Quemada@fontpicant.cat www.fontpicant.cat
- **RESTAURANT EL CARRIL**
Passeig Romeu 2, 17240 Llagostera Tel. 972830141
- **RESTAURANT ALZINA**
Ctra. Girona a Sant Feliu s/n 17244 Cassà de la Selva Tel. 972461233
- **RESTAURANT LA LLARGA**
Av. Sant Francesc, 11 17001 Girona Tel. 972201018

Centres BTT o de lloguer de bicicletes

- **DOJO SANT FELIU**
Rambla Joan Bordàs, 32 17220 Sant Feliu de Guíxols Tel. 972321146
Dojosantfeliu2000@hotmail.com
- **CICLOTURISME I MEDI AMBIENT**
C/Impresors Oliva, 4-A 17005 Girona Tel. 972220905
info@cicloturisme.com www.cicloturisme.com

Oficines de Turisme

- **O.T DE SANT FELIU DE GUÍXOLS**
Pl. Del Mercat, s/n 17220 Sant Feliu de Guíxols. Tel. 972820051
- **O.T DE SANTA CRISTINA D'ARO**
Carrer de l'Estació, 4 17246 Santa Cristina D'aro Tel. 972835293
- **O.T DE LLAGOSTERA**
Passeig Romeu s/n Tel. 972832322
- **OT. GIRONA**
Joan Maragall 2 17002 Girona Tel. 872975975

Fonts i WC públics

- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET DE CASTELL D'ARO
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET DE SANTA CRISTINA D'ARO
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET DE CASSÀ DE LA SELVA
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET DE LLAMBILLES
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET DE QUART
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET DE GIRONA
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET
- A L'ESTACIÓ DEL CARRILET

5.5) SENYALITZACIÓ

La senyalització utilitzada serà ben senzilla: hi ha hauran dos plafons, un al inici a Sant Feliu i un altre al final a Girona, amb el plànol genèric del itinerari. El qual, és imprescindible que hi apareix-hi la senyalització numèrica necessària. Les dimensions de cada plafó seran de 1'5m d'amplada i 1m d'allargada aproximadament.

I a part, en cada estació, en que es fa parada, hi haurà unes carteles amb la indicació de la senyalització numèrica corresponent. Estaran enganxades al edifici, per tant, no hauran de ser massa grans, però si que caldrà que estiguin en una zona fàcilment visible des de la Via Verda. Les carteles haurien de mesurar 0,30cm x 0,30cm aproximadament.

5.6) PUBLICACIÓ

Amb la finalitat de fer-ho arribar a tothom, la ruta esdevindrà una petita publicació en color. De moment, es feria un tiratge de 5000 còpies i es publicaria en català i en castellà.

La publicació serà gratuïta i es podrà descarregar per la plana web del Consorci. També es podria parlar amb altres entitat que podrien estar interessades en subministrar-ho, com pot ser l'Associació d'amics del trenet de la Vall d'Aro o l'Associació d'amics del ferrocarril de les comarques gironines. Ambdós tenen la seu social en antigues estacions i obren al públic sistemàticament, de manera que, a allà es podria subministrar la petita guia entre els socis. Altres entitats interessades en subministrar-les, podrien ser algunes agències de viatges locals especialitzades en el cicloturisme i en les Vies Verdes o empreses de lloguer de bicicletes.

5.7) DIFUSIÓ

La difusió la considerem l'element clau en l'èxit de la nostra ruta literària. Per aquest motiu, cal una inversió econòmica important en aquest apartat:

- **Web de les Vies Verdes de Girona.** Caldrà introduir un nou apartat en la web de les Vies Verdes de Girona on s'informi de la ruta literària i s'expliqui a on es pot aconseguir. També caldrà introduir-la com a nou element per descarregar a la web.

- **A la Premsa local.** Utilitzarem la premsa local per fer ressò de la presentació de la ruta. A través de comunicats de premsa i oferint-los-hi exemplars de la publicació perquè coneguin el producte i se'ls hi doni la possibilitat de realitzar-la.

- **A entitats interessades.** Convocar reunions amb les entitats que ens podrien ajudar a vendre el producte, com són les associacions d'amics, agències de viatges especialitzades en cicloturisme o empreses de lloguer de bicicletes, que ja actualment, venen productes relacionats amb les Vies Verdes de Girona. Els hi explicaríem la ruta i els hi demanaríem si els interessaria subministrar-la.

- **Concurs de fotografia.** Es tractaria de convocar un concurs de fotografia a través de la plana web de les Vies Verdes de Girona que consistiria en fotografiar algun dels elements ferroviaris que apareixen en la ruta literària. El premi del concurs podria ser un lot de productes del Consorci de les Vies Verdes i un cap de setmana per dues persones en un dels allotjaments turístics indicats en la ruta. D'aquesta manera, es promou: la ruta (ja que per participar, caldrà haver fet la ruta sencera o, encara que sigui, un tros); les Vies Verdes (a través del lot de productes); i l'allotjament turístic en qüestió que li interessi la promoció i ofereixi una gratuïtat pel guanyador del concurs.

5.8) VIABILITAT DE LA RUTA LITERÀRIA

A continuació indiquem el pressupost aproximat del que seria la ruta literària:

COSTOS PREVISTOS	
<u>Inversió inicial</u>	
Senyalització (2 plafons i 6 carteles)	1000€
Publicació (5000 còpies en color)	3000€
TOTAL	4000€
<u>Costos fixes anuals</u>	
Difusió	4000€
Manteniment	1000€
TOTAL	5000€

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

Per ser un projecte d'aquestes característiques no precisa una inversió de capital inicial molt elevada, ja que aprofitem elements que disposa les Vies Verdes i que ja en el seu moment va haver d'invertir, com són els serveis públics que disposen la majoria d'estacions, aparcaments de bicicletes, etc.

Només caldria disposar del finançament inicial i després ocupar-se de que la ruta continuï funcionant bé.

6) CONCLUSIONS

És aquest el darrer punt del treball, el que permet tenir una visió global del projecte un cop ja està acabat.

En la introducció del treball, em vaig plantejar tres fites, tres característiques que el projecte havia de tenir. Havia de ser interessant, singular i útil. Ara, en aquest punt, és el moment de raonar si veritablement s'han complert:

Com a element interessant, dir que des d'un principi vaig plantejar un projecte dirigit a un públic genèric. Tot i que, sembles fàcil, era tot un repte. Sobretot tenint en compte que la temàtica ferroviària és molt desconeguda i de poc interès per la majoria. No obstant això, considero que l'element literari i sobretot, al fet de que s'ha presentat la ruta com un relat i s'han introduït anècdotes i curiositats, sense entrar en banalitats, han estat característiques claus per evitar caure en complexitats i feixugueses.

De la mateixa manera, tot i que considero que és una ruta dirigida a un públic genèric, també pot ser d'interès i despertar la curiositat a entesos i interessats en el món ferroviari.

Pel que fa al element singular, ho és sens dubte. Tal i com ja em dit, es tracta del primer projecte sobre patrimoni ferroviari dirigit a les Vies Verdes de Girona. I si analitzem el que s'ha fet sobre aquesta temàtica en tot Catalunya, veiem que tot i que, s'està popularitzant poc a poc, no s'ha creat cap ruta similar i encara menys cap ruta amb elements literaris. Per tant, poder dir que clarament, aquest punt s'ha complert perfectament.

Pel que fa al component útil, cal dir que, al no haver cap projecte sobre el patrimoni ferroviari de la Via Verda, el binomi entre la Via Verda i la temàtica ferroviària, cada cop, s'estava difuminant més. Els elements ferroviaris permanents en la Via Verda, formaven part del conjunt del itinerari però no hi intervenien especialment. A través d'aquesta ruta, recuperem aquesta relació obvia i l'enfortim, a més de mostrar als usuaris de la Via Verda els orígens del traçat.

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

A més, aquesta ruta es caracteritza per la reutilització de diversos elements, tant pel que fa als recursos patrimonials inventariats, com pels serveis que hi ha en el transcurs de la Via Verda. A més, de dir, que aquest projecte obra una nova via de difusió pels serveis turístics indicats en la ruta.

En definitiva, la ruta és útil, ja que, ens permet aprofitar un munt d'elements i invertir en la difusió de la Via Verda, dels pobles que la travessen i dels elements patrimonials i turístics relacionats.

Per un altre costat, no és un projecte tancat, sinó que si es creu convenient es pot potenciar més, introduint nous canvis, com els següents:

- Ampliar el nombre de idiomes traduïts de la publicació i ampliar així, el públic objectiu que em decidit atraure.
- Afegir més plafons en el recorregut, on aparegui la dita literària que fa esment el recurs patrimonial en el itinerari. Podria convertir-se en un nou punt d'atracció pels usuaris de la Via Verda, que al passar, veurien la dita literària en relació al recurs patrimonial localitzat en aquell lloc, fet que els hi podria interessar la ruta i decidir fer-la el proper cop que visités la Via Verda.
- Preparar el producte per acollir grups escolars; adaptar-lo a la demanda educativa, oferint un aprenentatge lúdic per les escoles. Ampliaríem, d'aquesta manera, encara més el públic objectiu.

Tot això, podria ser una possible ampliació futura del projecte, un cop ja l'haguéssim aplicat. Estic en contra introduir aquests canvis en el projecte actual, ja que he decidit fer un projecte senzill, útil i que tingui un cost no desorbitat, sense perdre, es clar, qualitat i sentit. Crec que aquestes idees suggerides podrien ser molt positives pel projecte, però un cop ja s'hagi engegat i funcioni. També, considero que en aquesta època de crisi, aquells qui tenen prou enginy per crear idees originals sense ser complexes són els que triomfen. A més, podem dir que aquestes suggerències permeten deixar la porta oberta i demostrar que no és un projecte tancat. El projecte que presentem es només el principi, però si es desitja, es pot desenvolupar amb infinitats d'idees diferents.

7) BIBLIOGRAFIA

- ALAYO, Joan Carles. BAYÓ, Conxa. BOQUER, Francesc. FELIU, Assumpció. LATORRE, Xavier. MATA, Roger. MATA-PERELLÓ, Josep M.. TARRAGÓ, Salvador. VILANOVA, Toni. *Cent elements del patrimoni industrial a Catalunya*. Lunwerg Editores, 2002. Barcelona.
- ALBÀ, Marta. ALEMANY, Sílvia. BOADAS, Joan. CARRERAS, Joaquim. *Centenari del tren de Sant Feliu de Guíxols a Girona*. Curbet & Marques impressors. 1992. Sant Feliu de Guíxols.
- CANTENYS, Rosabel. *L'estació del tren d'Olot. Projecte de rehabilitació de l'antiga estació dels F.E.V.E Girona – Olot com a seu de l'escola taller i centre de formació municipal*. Dalmau Carles, Pla. 1990. Girona
- CLARA, Josep. *Trens i Carrilets*. Diputació de Girona. 1987. Girona.
- DE BLAS, Ignasi. *El Ferrocarril de Sant Feliu de Guíxols a Gerona*. Ediciones Àncora. Sant Feliu de Guíxols. 1978
- FRAGUELL, Rosa M.. LLUSSÀ, Rafel. RIBAS, Anna. *Nous usos per a antics espais industrials*. Universitat de Girona: Servei de Publicacions. 2003. Girona
- JUANALS, Antoni. VAQUÉ, Ampar. RIPOLL, RAMON. FORTIÀ, Ramon. *El Carrilet de Sant Feliu de Guíxols a Girona. Valors actuals d'un traçat*. Consorci de la Via Verda del Tren de Sant Feliu de Guíxols a Girona, Diputació de Girona, Col·legi d'aparelladors i Arquitectes de Girona, Departament d'Arquitectura i Enginyeria de la Construcció de la Universitat de Girona. 1998. Girona
- L'Arjau. Revista Cultural. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. *Calidoscopi. Puja al tren! El Tinglado. Notícies i actualitat*. Nº 59 Abril 2009. Pàg. 24- 50.
- LACUESTA, Raquel. GONZÁLEZ, Antoni. *Arquitectura modernista en Catalunya*. Editorial Gustavo Gili. 1990. Barcelona
- *El "Carrilet": historia del ferrocarril de Sant Feliu de Guíxols a Gerona*. Comisión organizativa del homenaje del Carrilet. Girona. 1976.
- MAÑÉ, Antoni. *Carrilets de Girona*. El Mirador. 2007. Vilamòs.
- MUÑOZ, Miguel. *Colección de Historia Ferroviaria nº 3. Historia de los ferrocarriles de vía estrecha en España. Volumen I*. Fundación de los Ferrocarriles Españoles. Ibsaf industrial. Madrid.
- PRAT, Francesc. *Les estacions del tren d'Olot. Anàlisi arquitectònica i constructiva*. Consorci de la Via Verda del Tren de Sant Feliu de Guíxols a Girona, Diputació de Girona, Col·legi d'aparelladors i Arquitectes de Girona, Universitat de Girona. 2000. Girona

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

- VERT I PLANAS, JOSEP. *Els Transports a Girona. Història dels tartaners i ordinaris de la província. Volum III.* Museu del Montgrí i el Baix Ter.

Projecte final de màster

- MULLOR, Mª Rosa. *Projecte final de Màster de Gestió del Patrimoni Cultural en àmbit local. Un ferrocarril arriba al Port. Projecte de recuperació i valorització del Tinglado del Port de Sant Feliu de Guíxols.* Universitat de Girona. 2007-2008

Documentals

- *Carrilets de Girona - el tren de las 9,15 -*. Documental del Nodo del any 1950. Ajuntament de Girona. Arxiu de Jordi i Marquès i Vaqué.

Pàgines Web

- *Ajuntament de Sant Feliu de Guixols (2010). POUM del ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Recuperat 26 de Maig del 2010, des de http://www.guixols.cat/poum/poum/CATALEGS/Cataleg%20Bens%20Marc_Volum1.pdf*

- *Ajuntament de Santa Cristina d'Aro (2010). POUM del ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Recuperat 26 de Maig del 2010, des de <http://www.santacristina.net/ajuntament/pdf/Poum2007Final/CatalegPatrimoni/catalegpatrimoni.pdf>*

- *Ajuntament de Cassà de la Selva (2010). POUM del ajuntament de Cassà de la Selva. Recuperat 26 de Maig del 2010, des de: http://www.webgipal.net/cassa/download/POUM/TEXT%20REF%20C3%93S%20CAT%20C3%80LEG%20DE%20B%20C3%89NS%20PROTEGITS_2.pdf*

- *Arxiu del Ajuntament de Girona. Servei de gestió documental, arxius i publicacions del ajuntament de Girona (SGDAP). Servei de premsa digitalitzada. (2010). Recuperat 5 de Juny del 2010, des de <http://www.girona.cat/sgdap/cat/premsa.php>*

- *Associació d'amics del ferrocarril de les comarques gironines (2009). Recuperat 19 d'Abril del 2010, des de <http://www.asafegi.com/>*

- *Associació d'amics del tren d'Olot (2010). Recuperat 19 d'Abril del 2010, des de <http://www.trenolot.cat/>*

- *Consorti de les Vies Verdes de Girona (2010). Vies Verdes de Girona. Recuperat 22 de Març del 2010, des de <http://www.viesverdes.org/>*

- *Diputació de Girona i Universitat de Girona. Atlas literari de les terres gironines. Segle XIX i XX (2007). Recuperat el 10 de Juny del 2010 <http://www.ddqi.cat/atlesWeb/faces/faces/credits.jsp>*

ANNEXES

Articles de premsa

1. Diari de Girona. 28/11/2008. Projecte per reconvertir el Tinglado de Sant Feliu de Guíxols en un centre d'Interpretació.
2. Los Sitios 18/04/1969. Clausura de la línia Sant Feliu de Guíxols – Girona.
3. Presència. 14/10/1967. Projecte d'unió de la línia de Sant Feliu de Guíxols amb la d'Olot.

Fotografies

1. Paisatge del tram de la Via Verda entre Cassà de la Selva i Llambilles
2. Paisatge del tram de la Via Verda entre Quart i la Creueta
3. Monument al Carrilet a l'Estació de Santa Cristina d'Aro
4. Monument a les Vies Verdes a Llambilles (Parc de l'Estació)
5. Monument al Carrilet a la Via Verda a la Sortida de Llambilles (anant cap a Girona)
6. Locomotora original conservada a l'estació de Castell d'Aro
7. Restaurant de la Font Picant
8. Vista del Restaurant i de l'Estació de la Font Picant
9. Vista del tren en miniatura que recorre els voltants de l'estació de Castell d'Aro.

El comitè d'empresa de l'Ajuntament de la Bisbal denuncia unes oposicions

► És la plaça de directora de la guarderia, que l'ocupa la mateixa persona des de fa 25 anys

LA BISBAL D'EMPORDÀ
CARLES TORRAHADÉ

El comitè d'empresa de l'Ajuntament de la Bisbal d'Empordà ha denunciat als jutjats el decret d'alcaldia que convoca el concurs d'oposició de la plaça de director de la llar d'infants municipal, El Tren Petit. El comitè entén que el que pretén l'equip de govern és fer fora l'actual directora, Dolors Ferran, que fa 27 anys que treballa a la guarderia, els últims 25 com a màxima responsable del servei. I desconfia que no es vulgui seguir el mateix camí per a la resta de la trentena d'empleats municipals que treballen a l'Ajuntament de la Bisbal sense haver superat oposicions -malgrat que els representants del comitè diuen que l'alcaldia els ha assegurat que no serà així-. El comitè, els membres del qual són de Comissions Obreres, però, manifesta que l'equip de govern els ha dit que darrere de la convocatòria de la plaça hi ha «una pèrdua de confiança i un reafirmament de mala gestió». En aquest sentit, els representants dels treballadors recreen a l'equip de govern que, si hi ha hagut una irregularitat, el que s'ha de fer és obrir una expedient a la directora i que Ferran es pugui defensar.

El passat 31 de juliol, l'alcaldia, Albert Sais, va firmar el decret pel qual es convocava la plaça. Aquí, segons la presidenta del comitè, Pilar Sadornil, es vulnera tant l'estatut dels treballadors públics com el conveni de l'Ajuntament de la Bisbal ja que abans de convocar-la s'ha d'informar al comitè. També al·lega el comitè que, des de fa diversos exercicis, la plaça que ocupa Dolors Ferran ja apareix com a fixa al pressupost, de manera que la plaça no es pot treure a concurs. I, finalment, que

Membres del comitè d'empresa davant de la seu de l'Ajuntament amb la documentació del cas.

PSC i ICV tampoc hi estan d'acord

La presidenta del comitè d'empresa, Pilar Sadornil, va parlar del «reafirmament de mala gestió» que justifica l'equip de govern davant d'ella. Sadornil afegeix que ho demostrin i assegura que la directora de llar d'infants ho ha estat en governs de tots colors «i després de tants anys ningú ha dit res». Un d'aquests governs va ser el del PSC que juntament amb ICV -ambdós a l'oposició- han reclamat el ple del dilluns a dos quarts de nou del matí per tractar el cas de Dolors Ferran -que en les darreres eleccions municipals anava a les llistes d'ICV i es membre del comitè-. Els partits reclamen que l'alcaldia modifiqui la convocatòria d'ocupació i n'exclougui la plaça de la directora de la llar d'infants ja que «es troba ocupada de forma fixa i indefinida per la senyora Dolors Ferran i que no pot ser objecte d'oferta pública d'ocupació». En segon lloc demanen que les places laborals de persones amb contracte anterior al 1991 es declariïn fixes i indefinides. LA BISBAL, I.C.T.B.

L'Ajuntament no va convocar oposicions fins el 1992, de manera que els que ja hi treballaven anteriorment -la trentena abans citada

que encara hi treballen- han de ser considerats com a fixos. Sadornil va explicar aleshores que van presentar recurs de reposició a

La llar d'infants, el Tren Petit.

l'agost -quan van conèixer la convocatòria- «per evitar arribar l'1 de setembre» i que ja hi hagués la data pel concurs.

Destinen 150.000 € per engegar el projecte del Tinglado de Sant Feliu

► Shi vol crear un centre d'interpretació de la ruta del Carrilet i les vies verdes a les comarques gironines

SANT FELIU DE GUÍXOLS | DAG

El ple de Sant Feliu de Guíxols va provar ahir una modificació de crèdit amb l'objectiu de tirar endavant l'equipament de l'edifici del Tinglado al Port. És una construcció situada al bell mig de l'esplanada del port, que esdevé un testimoni històric de l'activitat industrial i la seva vinculació amb el ferrocarril. El Tinglado té uns 250 metres quadrats, i l'Ajuntament i la Diputació de Girona (a través del Consorci de les Vies Verdes) en volen promoure la conservació i museïtzació. L'Ajuntament vol que el port segueixi mantenint un espai que difongui la història comercial i del tren que hi circulava.

La modificació proposada al plenari se situa en uns 150.000 euros, en una primera fase. Això és el que es recull en la memòria del Consorci de les Vies Verdes de Girona. Aquesta entitat, junt amb el consistori, està impulsant el projecte d'ubicació del «Quilòmetre Zero, Quilòmetre Mar», de la ruta del Carrilet. Com és conegut, aquesta via verda Sant Feliu-Girona enllaça amb les vies Olot, Ripoll i Sant Joan de les Abadesses, un nexe cicloturístic d'envergadura a les comarques gironines.

L'interès de les institucions implicades en aquest projecte és aconseguir crear un centre d'interpretació de la ruta del Carrilet i les vies verdes gironines, en el punt on aquest ferrocarril arriba fins a mar. Aquest ferrocarril tenia una important funció en la indústria de l'entorn.

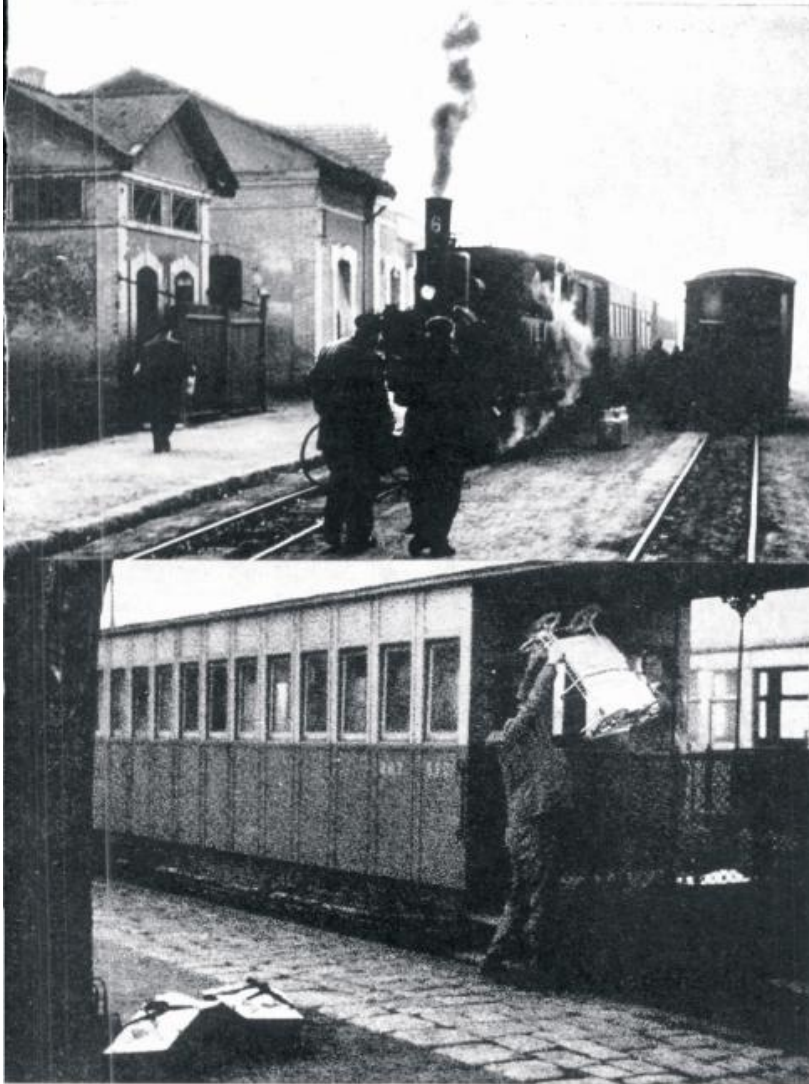

Procés participatiu sobre el pla d'usos i gestió del parc de la devesa

Els resultats

Si voleu conèixer les aportacions ciutadanes recollides en el procés demaneu-nos aquest butlletí per telèfon, al 972 419 438, o per correu electrònic, a relacionsciutadanes@ajgirona.cat

ELS NOSTRES TRENS PETITS

es ja més que curta, els usuaris fan sempre trajectes curts. Tant un tren com l'altre viuen de les estacions intermèdies. Difícilment no trobareu ningú que agafi el tren a Olot per anar a Girona, o que l'agafi a Girona per anar a Sant Feliu. És clar que hi ha excepcions, però un sistema de locomoció tan multitudinari com un tren no pot refiar-se de les excepcions.

En adjuntar les dues vies, igualant l'amplada, un dels principals problemes quedaria resolt. El trajecte Olot-Sant Feliu de Guixols ja comença a ser important. I si es fa a una velocitat normal, és indubtable que serà el mitjà de comunicació més còmode i segur entre la comarca de la Garrinxa i la Costa Brava. L'exti sembla assegurat d'entrada, sense haver de preocupar-se dels estudis més o menys acurats. Allò que fa viure és que el tren de Sant Feliu, per exemple, trigui tres hores per anar-hi. Recordo aquelles anades a S'Agaró que començaven amb una matinada digna de millor causa, seguïen amb un interminable sotraguet pel mig dels camps, i una caminada final des del bastador fins a la platja. El tren anava ple. Hi havien pocs cotxes a les carreteres. Ara això no ho aguantaria ningú.

L'ESPERIT CASOLA

Una de les coses que més ens agrada del projecte que s'ha enviat a Madrid, és el fet que la responsabilitat dels trens quedi a Girona. És una garantia per a tots, sobretot per als usuaris. Sense cap mena de dubte és molt més fàcil de solucionar un problema de prop que de lluny. Els silencis, les protestes que no tenen resposta, les suggerències que no es tenen en compte, la mala administració, la falta d'amabilitat dels empleats, i mil coses més, que ens espanten, difícilment poden produir-se quan les persones responsables viuen prop dels administrats. Ens agradaria molt que el nostre futur tren d'Olot a Sant Feliu, no perdés l'esperit casolà que ha tingut sempre. Que no el perdés naturalment en allò que és bo i digne de ser salvat; i ho deixi de ser en tot allò que només crea problemes i serveix únicament per a poder contar petites o grans anècdotes com les que encapçalen aquest comentari.

UNA UTOPIA?

L'abans d'acabar, donant-me perfectament compte que parlo a deshora, m'agradaria d'insinuar per a un futur llunyà, per quan les reformes que ara es demanen ja siguin consolidades i amortitzades, la possibilitat d'estudiar un nou trajecte per aquest tren gironí que enllacés Olot amb Ripoll, i amb la xarxa de la Renfe que arriba fins a Puigcerdà i França, per un costat, i Sant Joan de les Abadesses, per l'altre.

Ja ho he dit.

Bé, no us poseu així. Ja sé que caldríen temes a s'haurien de resoldre infinitat de problemes. Però, és o no és possible? S'ha plantejat algun tècnic, seriosament, la possibilitat de tenir una comunicació ideal i segura amb tot el nord de la nostra província que per falta de comunicacions se sent més barcelonins que gironins?

No hi entenc res. Si he dit una berrinada, perdoneu. Però valia la pena de dir-ho, per si de cas. Cada vegada que arribo a Ripoll i em sento tan lluny de Girona, hi penso. Què hi volem fer? M'agradaria que algú, amb coneixements sobre la matèria ens fes un estudi de l'afar. "Presència" li obre les portes.

PIU PUJADES

Fotos Jordi Soler

"Es preciso considerar que la condición básica para la perennidad y eficacia de los equipos ferroviarios, es el establecimiento de anualidades de amortización, cuya misión ha de ser no la amortización de las inversiones en si, sino permitir la constante renovación tecnológica base de su éxito económico y social al prestar el servicio moderno y permanente. Nunca un negocio."

(de la proposta redactada y aprovada por la Cámara Oficial de Comercio e Industria de Girona)

Presència, 1967-10-14, p. 9.

Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions de l'Ajuntament de Girona (www.girona.cat/gdagat)

Inventari del Patrimoni ferroviari i Ruta literària
de la Via Verda Sant Feliu de Guíxols – Girona

Coral Costa Oliver

